

Література:

1. Гавацко Е. П. Формування вокальних навичок у вихованців студії естрадного співу: наук.-метод. посіб. Ужгород: Закарпатський ін-т післяд. вищої освіти, 2017. 65 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
3. Фоломеєва Н. А. Опанування вокально-виконавських прийомів у класі естрадного співу: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 60 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-74>

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

Ісаєнко Г. П.

*аспірантка кафедри музикознавства та музичної освіти
Столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

На сучасному етапі модернізації освітньої галузі суспільно значущим є пошук шляхів підвищення якості фахової підготовки, зокрема майбутнього вчителя музичного мистецтва. Зміст навчальних дисциплін фахової освіти спрямований на теоретичне й методичне озброєння здобувачів освіти знаннями й практичними навичками роботи, засобами його організації та функціонування. Специфіка формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва обумовлює особливості реалізації його інструментально-ансамблевої підготовки, у перебігу якої формуються важливі фахові компетенції, інструментально-ансамблеві навички й уміння. Сутність поняття принципу у дидактиці пов'язана з визначенням причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей та основних положень щодо організації, спрямування та реалізації освітнього процесу, формулювання базових вимог до цілей, завдань, змісту, методів навчання й виховання, дотримання яких забезпечує ефективність вирішення нагальних проблем.

Проблеми підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до самореалізації у професійній діяльності досліджуються у працях: А. Болгарського, А. Зарицької, А. Козир, В. Лабунець, В. Федоришина,

В. Шульгіна, Г. Падалки, І. Барановська, К. Завалко, Л. Куненко, Л. Масол, Н. Аніщенко, Н. Сегеди, О. Олексюк, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Щолокової, С. Гончаренка, Т. Гризоглазової, Т. Дорошенко, та ін.

Основа формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва базується на низці педагогічних принципів, якими слід керуватись у процесі інструментально-ансамблевої підготовки студентів. В довідниковій літературі поняття принцип трактується як основа, початок, належать до фундаментальних категорій педагогіки, певної сукупності фактів, теорії, науки, що визначають ключові вимоги, вихідні положення, а отже, першоджерельність навчання та виховання, загальну спрямованість будь-якого освітнього процесу [4, с. 519]. За визначенням С. Гончаренка, педагогічні принципи є системою вимог, що охоплює всі сторони навчально-виховного процесу та відображає результати узагальнення досвіду навчально-виховної практики [1, с. 270].

Саме педагогічні принципи забезпечують обґрунтування завдань і змісту навичок слухового самоконтролю, специфіку організації та перебігу педагогічного процесу, методичні напрямки їх забезпечення. Задля успішного навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва нами було визначено наступні принципи:

1) Системності і послідовності, сприяє ефективному формуванню професійних компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва, упорядковує основні компонентні методики та їхні складові. Відображається у особливості фахової роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю, у змісті практичної діяльності, що залежить від складу учасників ансамблю, від рівня підготовки. Принцип має в основі інтеграцію теоретичних та практичних аспектів музичної діяльності. Реалізація цього принципу залежить від володіння навичками слухового самоконтролю, розвитку музичних здібностей, художнього мислення, формування виконавських навичок у майбутнього вчителя музичного мистецтва, які мають різні фізіологічні та інтелектуальні особливості [2, с. 49].

2) Цілісності, єдності і взаємодоповнюваності складових компонентів розробленої нами методики та процесу її реалізації, які перебувають у взаємодії та систематизованому порядку, необхідному для успішного формування навичок слухового самоконтролю, що орієнтує на досягнення цілісності навчального процесу, передбачає спрямованість змісту, всіх форм і методів підготовки на єдину мету [3, с. 123].

3) Функціональності, кожний компонент методики і його складові елементи мають своє призначення та виконують певну функцію, також взаємозалежні та взаємообумовлені на всіх етапах формування навичок слухового самоконтролю.

4) Автоматизації вмінь та дій, застосування в інструментально-ансамблевій підготовці форм, методів і засобів навчання, які

забезпечують формування навичок слухового самоконтролю. Передбачає практичні заняття, що сприятимуть формуванню здатності до слухового самоконтролю, для реалізації цього принципу варто застосовувати наступні методи: словесні, ілюстративні, словесно ілюстративні, метод створення реальних ситуацій, під час якого будуть розглядатися конкретні моменти, які можуть виникати у процесі гри на заняттях з інструментального ансамблю.

5) Активізації слухових уявлень, у виконавському процесі пов'язана з необхідністю формування навичок слухового самоконтролю, для образно-звукового уявлень з метою його використання як еталону звучання. Образно-слухові уявлення є важливою складовою в процесі здійснення самокорекції під час виконання музичного твору.

6) Рефлексії слухового сприйняття, спонукання до процесу самооцінювання та самоаналізу, базується на створенні умов, які активізують у майбутнього вчителя музичного мистецтва сформовану самооцінку та самоаналіз. Реалізація цього принципу можлива лише за наявності рефлексивних навичок у виконавському процесі. Підготовка спрямована на втілення і зіставлення уявного звукового образу під час гри на музичному інструменті. Відбувається взаємодія слухових і кінететичних відчуттів.

7) Індивідуалізації, впровадження принципу сприяє розвитку самосвідомості, самостійності й відповідальності, він пов'язаний зі здатністю накопичувати досвід, до якого входить когнітивна, мотиваційна, емоційна та вольова сфера студента. Спираючись на досвід отримані знання, уміння, навички показують рівень розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва, й визначають готовність саморегуляції, самоконтролю, саморозвитку та самоосвіти. Якість навичок слухового самоконтролю як компетенції буде формуватись завдяки здатності до накопичення досвіду та його постійного оновлення.

8) Інтегративності і практичної спрямованості, зорієнтований на знаходження способів розв'язання недоліків, спільного творчого пошуку в процесі вивчення й виконання музичного твору, оволодіння виконавською технікою, основ сприйняття, розуміння, підвищення виконавського рівня. Також пов'язаний з готовністю студентів до оперативного реагування та коригування виконавських дій, умінням швидко орієнтуватися у виконавських ситуаціях, знаходити та ефективно використовувати потрібні способи їх розв'язання.

Отже, нами визначено педагогічні принципи навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. Особливості формування навичок слухового самоконтролю у фаховій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва включає практичне відпрацювання як самостійно так і на заняттях з інструментального ансамблю. Для формування навичок слухового самоконтролю, важливий точно підібраний комплекс

принципів, що сприяють успішній реалізації в професійній діяльності. Впровадження вище перерахованих принципів передбачає сформованість навичок слухового самоконтролю. Зазначені принципи можуть бути використані в подальших наукових розвідках, присвячених питанням впровадження в освітній процес методики формування навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 366 с.
2. Зарицька А. А. Педагогічні принципи вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва. Академічні студії. Сер. Педагогіка 2021. № 2. С. 47–52.
3. Музична освіта: філософський, мистецтвознавчий та педагогічний наголоси монографія. В.В. Белікова та ін. ; за ред. Н.А Овчаренко, Я.В. Шрамка Кривий ріг, 2018. 299 с.
4. Філософський енциклопедичний словник. ред. В. Шинкарук Київ. Абрикос, 2002. 742 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-75>

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Кириченко І. О.

*старший викладач кафедри музичного мистецтва
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

У сучасному музичному освітньому середовищі важливу роль відіграють інноваційні підходи в процесі вокальної підготовки здобувачів освіти. Майбутнім вокалістам необхідно володіти не лише природними здібностями, хорошими вокальними даними, але й розуміти принципи вокальної техніки, вміти передавати емоції через музику та розвивати свій вокальний потенціал. Варто зазначити, що серед великого різноманіття вокальних шкіл і підходів найбільшого успіху досягають ті, котрі у своїй основі спираються на розуміння анатомії людини та здатні пов'язати її зі звуковидобуванням [2, с. 26].

Важливою складовою успішного розвитку вокалістів є їх вмотивованість та ціннісні орієнтації. Особистісні та професійні мотиви визначають мотивацію вокаліста до самореалізації та вдосконалення своїх навичок. До основних складників цього компоненту відносяться: